د افغانستان اسلامي دولت
د ښوونې او روزنې وزارت

بسم الله الرحمن الرحیم
الله اکبر
والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا
۱۳۶۵ هـ ش

د افغانستان تعلیمي مرکز
د نصاب مدیریت

دینیات

د دوهم ټولګي لپاره

مرتب: مولوي دوست محمد «فیض» او مولوي غلام عیسی

لا اله الا الله محمد رسول الله

دينيات

د دوهم ټولګي لپاره

بسم الله الرحمن الرحيم

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمُ

رَبِّ زِدۡنِیۡ عِلۡمًا

قَالَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَسَلَّمَ

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیه وسلم فرمائیلی دی.

رَضِيۡتُ

خوښ یم

بِاللّٰهِ رَبًّا

چې اللّٰه مو رب دی.

وَبِالۡاِسۡلَامِ دِيۡنًا

او اسلام مو دین دی.

وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُوۡلًا

او محمد صلی اللّٰه علیه وسلّم مو رسول و نبی دی.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العلمين والصلوٰة والسلام على نبيه الامى الامين

يرفع الله الذين آمنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات

ترجمه : خدای (ج) لوړوی دایمان لرونکو درجې له تاسو نه او له هغو کسانو نه چه پوهه ئې ور په برخه کړیده.

دآیه کریمې څخه استنباط کیږي چه هیڅ دول حسنه عمل څرګند او بارز کیفیات تر پوهې وجود نلري.

داسلام په مقدس دین کې د پوهې او علم اهمیت تر دې اندازې لوړ دی چه آسمانی وحې د «اقراء باسم ربک الذی خلق» په مبارک آیت شروع شوی ده.

نو پدې اساس د وحې پیلنې موضوع او د اسلامي تفکر رزینه، اقتصاد، سیاست، عبادات، اخلاقیات، بشري حقوق د قرآني ښوونې او روزنې په ترځ کې داسې وجیبه ده چه د ټولو وجایبو لو مسایلو په سرشل او ترڅ کې تر ټولو نه په لوړې قطار کې موقعیت لري.

موږ د وحدانیت د لارې لاره وهونکی د هجرت په دیرو ماوړو او سختو شرایطو کې

د اسلامي ښوونې امکانات د خدای (ج) په لطف داسې برابر کړه چه د رب الارباب د رضا د حصول په لاره کې به هیڅ ډول قدرت زموږ د مقدسې او ټینګې عقیدې مخې ته خنډ کېدلای نشي.

د بې هدفه کمونیزم ټول وحشیانه او غیرانساني کړنې لکه عامه وژنه، ژوندي ښخول، چور او چپاول، د کورونو او د کرهنې محصولات په اور کې سېزل د شریفو او مقدسو مساجدو او متبرکو اماکنو ویجاړول، د زهرلرونکو ګازونو استعمالول، د دروغجن او مسموم پروپاګند زموږ په ګران هیواد افغانستان کې فقط او فقط زموږ د تصمیم نیولو د کړنلارې کله ناکله د تأخیر د یو سبک علت دی او بس.

د افغانستان مسلمان ملت چه د حبل المتین متمسکین او د آسماني ارشاداتو ممثلین دي. د دوی د قهر او نفرت سیلاب ځپانده شو. او د پاک خدای (ج) د وینا سره سم چه ئې ویلي (جاهدوا في الله حق جهاده ۷۸ آیه د حج سورة) یعني جهاد وکړئ د خدای (ج) په لار کې د خدای (ج) حق جهاد.

نو ځکه د اسلام د عالي تعالیمو ارشاداتو په رڼا کې حق جهاد ته ادامه ورکوو ترڅو چه د اسلامي پوهې بله ډیوه د علمي او مسلحانه جهاد په درشل کې تقویت کړو.

ګرانو شاګردانو! څرنګه چه تاسو ته څرګنده ده. چه د اسلام د عرفان زده کوونکو د دوو ډولو درسي کتابونه چه په ښوونځیو اتما دورې پورې مربوط و استفاده کوله.

د جهادي تنظیمونو محترمو رهبرانو د زده کوونکو د افکارو د تشتت د مخنیوي په منظور پدې وروستیو کې ځینې روزنې او ښوونې مسؤلینو ته صلاحیت او هدایت ورکړو چه د ټولو مضامینو او علومو کوم چه په تعلیمي نصاب کې دي یو ډول کتابونه چاپ او د مجاهدینو او مهاجرینو د زامنو د استفادې د پاره ئې برابر کړي. چه د محتوا او مفهوم له نظره د اسلام د مقدس دین محمدي (ص)

غړا شریعت، او د حنفي مذهب ضامن او ساتندوی وي. او د مجاهدینو او مسلمانو مهاجرینو د ټولو اقشارو د تائید وړ وي.

نو پدې اساس د ښوونې او روزنې د هم آهنګۍ عالي شورې چه د ټولو محترمو رهبرانو د تائید له مخې تاسیس شوه. چه د ښوونې او روزنې هم آهنګي عالي شورې د افغانستان د تعلیمي مرکز اداره تاسیس کړه. چه نوموړې مرکز په څوا همو شعباتو لکه: د تعلیمي نصاب مدیریت، د نظارت او تدریسي مدیریت، د پلان او خارجي ارتباط مدیریت، د اجرائیه مدیریت، مالي مدیریت، د ښوونې او روزنې مدیریت، د سواد او زده کړې مدیریت شامل دي.

د دې مرکز منسوبین د ټولو تنظیمونو د ښوونې او روزنې متخصصین او مجرب اشخاص دي چه ټول غړي ئې په مجدانه او متحدانه ډول سره د اسلامي ښوونې او روزنې د تحکیم او تعلیمي نصاب د توحید د پاره کار کوي.

پس له محنت او مشورې نه د تعلیمي نصاب متخصصین د دینې مضامینو د کتابونو د تهیې په باب کې دې نتیجې ته ورسیدل چه د جهادي سختو شرایطو او د کافي وخت د نه موندلو له امله اوس اوس د دوو پخوانیو اتحادونو دینې کتابونه ئې سره پرتله کړه او هغه عناوین او مضامین چه د زمانې د مشکلاتو په نظر کې نیولو سره د اسلام او جهاد ګټمند وې ور وټاکل.

نو څکه د تعلیمي نصاب مدیریت ویاړي چه مسی وخت او بحث ئې پیدا کړ ترڅو چه د دواړو جهادي اتحادونو د دینې مضامینو مختلفه کتابونه چه د مختلفو نصابونو له خوا طبع شوي وو سره پرتله کړي او هغه مطالب او عناوین ئې وټاکل چه د اسلام مقدس دین د ښوونې او روزنې له نقطه نظره د زده کړې وړ او د زده کوونکو د پوهې د سطحې سره سمون لري او د جهادي شرایطو سره موافق دي انتخاب او چاپ کړي.
ومن الله التوفیق.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

د ښوونځیو لپاره مشوره او رهنما

محترمو استادانو ! السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ :

د زده کړې د پرمختګ او ښه تدریس په منظور ستاسې توجه دې لاندې ټکو مراعات کولو ته راجلبوو .

۱ ـ محترم استاد دې ټولګي ته په اوداسه سره داخل شي .

۲ ـ جامې يې پاکې او د پوره نظافت خاوندان دې وي .

۳ ـ ځرنګه چې زده کوونکي همېشه د خپلو استادانو د حرکاتو او کردار څخه تقلید او پیروي کوي نو محترمو استادانو ته پکار دي چې خپل صورت او سیرت د اسلامي او شرعي اصولو په مطابق عیار کاندي .

٤ ـ محترم استادان دې کوښښ وکړي چې په ټاکلي وخت کښې خپلې ورسپارل شوې وظیفې ته حاضر شي .

۵ ـ مخکې له دې څخه چې محترم استادان ټولګي ته داخلېږي باید درسي پلان يې ترتیب او تهیه وي .

٦ ـ حتّی الوسع کوښښ وشي چې درسي پلان يو نواخت نه وي .

۷ ـ د زده کوونکو د مساوي حقوقو د تأمین په منظور سعي وشي چې د ټولو زده کوونکو سره عَلَى السَّوِيّه رویه وسائل شي .

۸ ـ کله چې محترم استاد په ټولګي ته داخلېږي په ورین تندي او بشاشه څېره د اسلامي آدابو سره سم دې په زده کوونکو باندې سلام واچوي .

۹ ـ کله چې محترم استاد ټولګي ته داخل شي ، لومړی دې د ټولګي ټولې برخې او حصې

مشاهده او زده کوونکو له حال احوال څخه دې ځان خبر کړي .

۱۰ - د احوال څخه وروسته دې د زده کوونکو حاضري واخستل شي ، ترڅو سوب . ناسوب ورته معلوم شي . او د مکررو ناسوبو زده کوونکو د ناسوبتیاء واقعي علّت معلوم او که چیرې په توان او قدرت کښې وي د هغوی د مشکل په رفع کولو کښې دې د هیڅ نوع همکارۍ او مرستې څخه ډډه ونه کړي .

۱۱ - د حاضرۍ اخستلو څخه وروسته دې د زده کوونکو کورنۍ وظیفې ملاحظه کړای شي . فعّاله زده کوونکي دې تقدیر او هغه زده کوونکي چې کورنۍ وظیفې یې نه وي راوړلې او یا غلطي ولري هغوی باید خپلو اشتباهاتو ته متوجّه کړل شي ترڅو په اینده کښې دداسې غلطیو مخنیوی وشي .

۱۲ - محترم استادان باید د خپلو شاگردانو د اقتصادي او اجتماعي شرائطو او د طبع او مزاج د ممیزاتو په هکله جامع معلومات ولري .

۱۳ - د زده کوونکو د غلطو ځوابونو په مقابل کښې دې له تحقیر او توهین امیزه خبرو د کولو څخه ډډه وشي ، ترڅو د هغوی اخلاقي جرأت ته صدمه ونه رسیږي .

۱٤ - محترم استادان دې ترهغې پورې چې تېر شوي درس یې په زده کوونکو باندې بنه زده کړی نه وي ، د نوي درس په تدریس دې شروع ونه کړي .

۱۵ - محترم استادان دې د تدریس په وخت کښې د شاگردانو فردي ممیزاتو ته عمیقه توجّه ولري . یعنې خپل تدریس دې داسې عیار کړي چې په ټولګي کښې هر یو (اعلی . متوسط ادنی) زده کوونکو ته رسیدګي وکړلای شي .

۱٦ - د درس شروع دې (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ) په ویلو پیل کړي .

۱۷ - محترم استادان دې د زده کوونکو پوره توجّه راجلبولو د پاره د تدریس د شروع په وخت کښې د کارت ، فلش کارت ، دیني قصو او داسې نورو مؤثرو عواملو څخه کار واخلي .

۱۸ - د نوي درس اهداف دې زده کوونکوته واضح او روښانه کړل شي .

۱۹ - کوښښ دې وشي چې د نوي درس او تېر درس ترمنځ اړیکې او ارتباط ټینګ کړل شي :

۲۰ - کوښښ دې وشي چې د تدریس په وخت کښې زده کوونکوته په درسي فعالیتونو کښې مستقیمه برخه ورکړل شي .

۲۱ - محترم استادان دې دهرې موضوع له تدریس نه وروسته شاګردان ارزیابي او د درس فشرده او خلص مفهوم دې د نمونې په توګه په یو یا څو زده کوونکو باندې وار په وار تکرار او تمرین کړي

۲۲ - محترم استادان دې د تدریس په پای کښې زده کوونکوته کورنۍ وظیفې د هغوی د ذوق ، توان او استعداد په اندازه ورکړي .

۲۳ - د عقاید و برخه (اٰمَنْتُ بِاللهِ) دې په زده کوونکو باندې په حفظـــي توګه زده کړی شي .

۲٤ - محترم استادان دې د (خدای) (رسول) او (قرآنکریم) پېژندنې په باره کښې د زده کوونکو سره مباحثه وکړي او د محاورې په شکل پورتني موضوعات د کتاب د متن له مخې تکرار او تمرین کړي .

۲۵ - د زده کوونکو هغو سوالونوته چې تفصیلي ځواب غواړي استاد دې ځواب ورکولو څخه ډډه ونه کړي بلکه په ورین تندي دې ورته مشکلات حل کړي .

۲٦ - د عقیدې د برخې د تدریس په وخت کښې داسې مسایل مروی کار نه کړي چې د زده کوونکو د شک او تردید باعث وګرځي ، بلکه د قطعي او یقیني مسایلو سره دې تماس ونیسي .

۲۷ - محترم ښوونکي دې د اسلامي عقیدې مخالفین زده کوونکوته معرفي او د هغوی د حیثیت او بدخصلتۍ په باره کښې دې معلومات ورکړي .

۲۸ ـ د عباداتو په برخه کښې دې د هجرت تعریف او حکمت . او د هجرت نه کول ضررونه زده کوونکو ته په مفصل ډول بیان کړي .

۲۹ ـ محترم استادان دې د اسلامي جهاد تعریف او حکمت . او د جهاد نه کولو ضررونه زده کوونکو ته په مفصل ډول وښیي .

۳۰ ـ د اوداسه ترتیب دې د نظري زده کړې څخه وروسته محترم ښوونکی په عملي توګه د شاګردانو په وړاندې ترسره کړي . شاګردان دې وپوهوي او بیا دې په فعالو او لایقو زده کوونکو باندې عملي اودس وکړي ، او وروسته دې په هر یو زده کوونکي د اعمل تکرار کړي .

۳۱ ـ د لمونځ د اداء کولو د طریقې تدریس نه وروسته دې محترم ښوونکی (د تعلیم په نیت) د شاګردانو په وړاندې په جهر سره اداء او بیا دې په فعالو او لایقو زده کوونکو باندې اداء او وروسته دې نوبت سره په هر یو زده کوونکي عملي لمونځ وکړي .

۳۲ ـ د جماعت د تدریس د پیل په وخت کې دې لومړې د زده کوونکو څخه دا پوښتنه مطرح کړای شي : ولې د جماعت لمونځ کوو؟
د جماعت لمونځ څه فضیلت لري ؟ او د هغوی د نظریو اخستلو څخه وروسته دې د کتاب متن ته متوجه کړل شي . د درس مفهوم دې لومړې پخپله ښوونکی او بیا دې په فعالو او لایقو زده کوونکو او وروسته دې په نوبت سره په هر یو زده کوونکي باندې تمرین کړي .

۳۳ ـ محترم ښوونکی دې (د تعلیم په نیت او د امام په حیث) د جماعت لمونځ د زده کوونکو په وړاندې په جهر سره اداء کړي . بیا دې په فعالو او لایقو زده کوونکو اداء او وروسته دې په هر زده کوونکي په عملي طریقه ترسره کړي .

۳۴ ـ د لمانځه د وخت د معلومولو د پاره دې ښوونکي د سیوري د اندازه کولو

طریقه زده کوونکوته ورزده کړي اوپرې تمرین دې يې کړي .

۲۵ - د اخلاقو د موضوع د تدریس په وخت کښې لومړی د زده کوونکو ځخه داسې پوښتنې مطرح کړای شي : (اخلاقي هلک چاته ویل کیږي ؟)

وروسته د هغوی د نظر یو اخستلو نه دې د زده کوونکو توجّه دکتاب د متن خواته

راجلب کړل شي . اود کتاب د متن مفهوم « پاتې دکتاب په اخر کښې مطالعه کړي . »

په ساده ژبه زده کوونکو ته وویلای شي او ورلسې دې د هرې اخلاقي موضوع سره

ارتباط د حضرت محمدؐ د کریمه اخلاقو ځخه یوځو نمونې بیان شي .

۳۶ - د ګاونډي د موضوع د تدریس په وخت کښې لومړی د زده کوونکو

ځخه داسې پوښتنې مطرح کړای شي چې : (ښه ګاونډي چاته ویل کیږي ؟)

پدې هکله دې د زده کوونکو نظریې واخلي ، بیا دې د هغوی توجّه دکتاب د متن

خواته راجلب کړي ، دکتاب متن دې په لوړ آواز ولوستل شي . وروسته د متن

دلوستلو ځخه دې د درس مفهوم په ساده ژبه لومړی خپله ښوونکی او بیا دې سره

یوهوا او لایقو زده کوونکو ، اووروسته دې په هر زده کوونکي باندې تکرار کړل شي .

۳۷ - د مشرانو حقوق د تدریس د پیل په وخت له زده کوونکو ځخه دې داسې پوښتنه

مطرح کړل شي چې : (مشران په موږ باندې څه حقوق لري ؟)

(موږ ولې د مشرانو احترام کوو ؟) په دې هکله دې د هغوی د نظریو اخستلو

ځخه وروسته دکتاب د متن خواته متوجّه کړل شي ، اودکتاب متن دې په لوړ

آواز ولوستل شي او بیا دې د درس مفهوم لومړی خپله ښوونکی او بیا دې په فعالو او

لایقو زده کوونکو او وروسته دې په هر یو زده کوونکي باندې تکرار او تمرین شي .

۳۸ - د مسجد د آدابو د تدریس د پیل په وخت کښې دې د زده کوونکو ځخه

داسې پوښتنه مطرح کړل شي چې : (مسجد کوم ځای ته ویل کیږي؟) .

«څرنګه چې مسجد د مسلمانانو د عبادت ځای دی نو په هغه کښې کوم کارونه جایز او کوم کارونه ناجایز او ناروا دي ؟ »

د زده کوونکو د نظریو له اخستلو څخه وروسته دې د هغوی توجه د کتاب د متن خواته راجلب کړل شي ، د کتاب متن دې په لوړ آواز سره ولوستل شي ، او د درس مفهوم دې په ساده ژبه لومړی خپله ښوونکی صاحب او بیا دې په فعالو او لایقو زده کوونکو باندې تکرار او تمرین کړل شي .

۲۹ - مسجد ته د دخول او خروج (ننوتلو او وتلو) دعاګانې لکه څرنګه چې کتاب کښې ذکر شوي په زده کوونکو باندې حفظ او تکرار شي .

نوټ :- محترم ښوونکی پوهیږي چې اصول تدریس نظر مضمون ، موضوع او شرایطو ته فرق کوي نو د تدریس د پرمختګ په منظور علاوه له پورتنیو اصولو څخه د خپلو ښو تجربو او نورو ابتکاراتو څخه چې د ښه تدریس او زده کړې باعث وګرځي استفاده وکړي او د هیڅ نوع کوښښ او زیار څخه دې په دې هکله دریغ ونه کړي .

په پای کښې دې لوی الله موږ او تاسې ته د خپل دین د خدمت او د خپلې رضا د حصول توفیق را په برخه کړي (آمین)

یادونه :- څرنګه چې قرآنکریم او دینیات غالباً د یو استاد له خوا تدریس کیږي حکه نو محترم استادان به په نظر کښې ونیسي چې په دوهم ټولګي کښې قرآنکریم له اولې پارې نه شروع او د ریمې پارې تر آخره لوستل کیږي . او د محفوظاتو په برخه کښې د (فیل)، (قریش) (ماعون)، (کوثر)، (نصر)، او لهب سورتونه حفظ کیږي .

فهرست

عنوان	مخ
محفوظات	۱
الله جَلَّ جَلَالَهُ	۳
پوښتنې	۴
رسول	۵
پوښتنې	٦
قرآن شریف	۷
پوښتنې	۸
هجرت	۹
پوښتنې	۱۰
جهاد	۱۱
پوښتنې	۱۲
اودس	۱۳
د اوداسه ترتیب	۱۴
پوښتنې	۱۷

فهرست

عنوان — مخ

لمونځ ---------- ۱۸
د لمانځه د اداء کولو طریقه ---------- ۱۸
پوښتنې ---------- ۲۵
د لمانځه وختونه ---------- ۲۷
پوښتنې ---------- ۳۳
د لمانځه د رکعتونو شمیر ---------- ۳۴
پوښتنې ---------- ۳۹
د جماعت لمونځ ---------- ۴۰
د جماعت د لمانځه د اداء کولو ترتیب ---------- ۴۱
پوښتنې ---------- ۴۴
د ګاونډی حقوق ---------- ۴۵
د مشرانو حقوق ---------- ۴۶
پوښتنې ---------- ۴۷
د مسجد آداب ---------- ۴۸
پوښتنې ---------- ۵۰

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

محفوظات

اٰمَنْتُ	بِاللهِ
وَمَلٰئِكَتِهٖ	وَكُتُبِهٖ
وَرُسُلِهٖ	وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

محترم استاد صاحب به د خپل لزوم دید له مخي د دینیاتو له هفته وار ساعتو څخه یو څه وخت د «اٰمَنْتُ بِاللهِ» حفظ ته ورکړي او په یادو به یې زده کوونکو ته وریاد کړي.

وَالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ
مِنَ اللهِ تَعَالَى وَالْبَعْثِ
بَعْدَ الْمَوْتِ

الله جل جلاله

الله جل جلاله یو دی .

شریك او ساری نه لري . هیچاته احتیاج نه دي . بنه اوبد ټول د الله جل جلاله له لوري ټاکل شویدي .

که الله جل جلاله وغواړي ، هغه کار نه کیږي .
موږ ټول د الله جل جلاله بندګان یو ، هغه زموږ مولیٰ او واکدار دی .
موږ دیو الله جل جلاله عبادت کوو ، بې له الله جل جلاله څخه هیڅوك د عبادت وړ نه دی .

پوښتنې

۱ـ دا جهان چا پیدا کړی دی ؟

۲ـ هر چا ته څوک روزي ورکوي ؟

۳ـ بنده او بد د چا له لورې ته کل شوید ي ؟

۴ـ د عبادت ور څوک دی ؟

لاندې جملې پوره کړې !

۵ ـ مونږ ټول د (   ) بندګان یو .

۶ ـ الله (   ) دی .

رسول

رسول او پیغمبر (ع) هغه ذات ته ویل کیږي چې دخدای جَلَّ جَلَالُهُ له خوا د بندګانو د لارښوونې د پاره استول شوی وي .

د پیغمبرانو (ع) شمېر زیات و کم یو لک شلور ویشت زره دی ، مونږ پر ټولو پیغمبرانو (ع) ایمان او باور لرو .

زمونږ د پیغمبر نوم حضرت محمد صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دی .

د پلار نوم یې عبدالله او د نیکه نوم یې عبدالمطلب وو.

مور یې بي بي آمنه نومیده ، په قوم عرب او په قبیله قریش وو. د مکې معظمې په ښار کښې د بني هاشمو په رني کورنۍ کې زېږېدلی دی . حضرت محمد صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د خدای جَلَّ جَلَالُهُ غوره بنده او وروستنی پیغمبر دی .

مونږ د ده امتیان یو ، او په پیغمبری یې ایمان او باور لرو .

پوښتنې

۱۔ زموږ د پیغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ نوم څه دی ؟

۲۔ زموږ د پیغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ د پلار نوم وښیٔ .

۳۔ محمد صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ په قوم او قبیله څوک وو ؟

۴۔ حضرت محمد صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ چیرته زیږیدلی دی ؟

۵۔ هغه پیغمبر چې تر ټولو وروستنی دی وښیٔ .

لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي !

۶۔ پیغمبران زیات وکړ (   ) دي .

۷۔ د حضرت محمد صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ مور (   ) نومیده .

قرآن شریف

قرآن شریف د خدای جَلَّ جَلَالُهُ کتاب دی . د خدای جَلَّ جَلَالُهُ له خوا د حضرت جبرائیل عَلَيْهِ السَّلَام په واسطه پر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نازل شوی دی .

حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په پوره امانت داری سره مونږ ته رارسولی دی . په دې کتاب کښې بندګانو ته د دنیا او آخرت د نیکبختیو ټولې لارې ښودلې شوې دي .

مونږ په قرآن کریم پوره ایمان لرو . څوک چې د قرآن کریم په لارښوونه عمل وکړي هغه مسلمان ګڼل کېږي ، او د دنیا او آخرت کښې او بریالیتوب به یې په نصیب شي .

څوک چې پر خدای جَلَّ جَلَالُهُ ، پیغمبر او قرآن شریف باندې ایمان نه لري ، کافر دی .

په آخرت کښې به یې ځای دوزخ وي .

پوښتنې

۱ ـ قرآن کریم د خدای جل جلاله له خوا په څه نازل شوی دی؟

۲ ـ قرآن کریم د چا له خوا په حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نازل شوی دی؟

۳ ـ قرآن کریم د چا په واسطه په حضرت محمد (ص) نازل شوی دی؟

لاندې تشځایونه په مناسبو جملو ډک کړئ!

۴ ـ څوک چې په قرآن شریف عمل کوي هغه ته (   ) وایي.

۵ ـ څوک چې په قرآن کریم باندې ایمان (نه) راوړي هغه ته (   ) وایي.

محترم ښوونکي به زده کوونکو ته د قرآن وروسته احترامي لیکلي کلمات لکه: (مجید)، (شریف) او (کریم) ښه واضح کړي.

هجرت

د خدای جل الله په لاره کښې هجرت کول عبادت دی . د خدای جل الله د رضا د پاره وطن پرېښودلو ته هجرت وایي .

کافرانو زمونږ پیغمبر صلی الله علیه وسلم ظلم او زیاتی کاوه ، او په مکه معظمه کښې یې د دین خبرولو ته نه پرېښود ، نو ځکه یې خلکو ته د دین د رسولو د پاره د خپلو اصحابو سره د خدای جل الله په امر له مکې معظمې څخه مدینې منورې ته هجرت وکړ . همداسې کوم وخت چې روسانو زمونږ په هیواد کې خپل نږ دوران تربیه کړل ، دوی د مسلمانانو د کمزورتیا د پاره هلې ځلې شروع کړې . مسلمانانو ته یې رنګارنګ تکلیفونه ورسول . کله چې قدرت ته ورسیدل زمونږ د بردیني عالمان او په دین مین ورونړ یې شهیدان کړل ، او مونږ یې زمونږ په خوښه د دین پیروی او

خیر ولوته نه پرېښود و، نو مونږ هم د روسانو د ظلم له لاسه د خپل دین د ساتنې او له خپل اسلامي هېواد نه د روسانو د بېرته شړلو او د خلقیانو، پرچمیانو د ورکولو په نیت هجرت وکړ.

پوښتنې

۱ـ د خدای (ج) په لاره کې هجرت کول څه شی دی؟

۲ـ هجرت څه ته وایي؟

۳ـ زمونږ پیغمبر (ص) د څه د پاره له مکې معظمې نه هجرت کړی وو؟

۴ـ زمونږ پیغمبر (ص) له کوم ځای نه، کوم ځای ته هجرت کړی وو؟

۵ـ مونږ د چا د ظلم له لاسه هجرت کړی دی؟

۶ـ مونږ د څه د پاره هجرت کړی دی؟

جهاد

د خدای جَلَّ جَلَالهُ د دین دلوړوالي او ساتنې د پاره په ځان، مال، ژبه او قلم کوښښ کولو ته جهاد وایي.

جهاد زموږ په دین کښې یو لوړ عبادت دی. د خدای د رضا د پاره جهاد کول ډېر ثواب لري. جهاد د دین د ساتنې د پاره یوه ښه لاره ده. خدای پاک جَلَّ جَلَالهُ موږ مسلمانانو ته د جهاد امر کړی دی. زموږ پیغمبر صلی الله علیه وسلم د کافرانو سره جهاد کاوه او موږ ته یې د جهاد لارښوونه کړې ده، ځکه نو جهاد پر موږ فرض دی.

موږ هم باید د خپل دین د لوړوالي او ساتنې په خاطر د دین د دښمنانو سره په سر او مال جهاد وکړو، او خپله پاکه اسلامي خاوره د روسانو له ناپاکو منگولو څخه آزاده کړو. خلقیان، پرچمیان او نور د

دین دښمنان په پوره ډول له منځه یوسو .
داسلام پاك سپېڅلی بیرغ په خپله اسلامي خاوره کښې ورپورته کړو او په ټوله نړۍ کښې اسلامي شریعت جاري کړو . لوی خدای جَلَّ جَلَالُهُ دې په دې لاره کښې مونږ ته بری راپه برخه کړي . «آمین»

پوښتنې

۱ــ جهاد څه ته وایي ؟
۲ــ جهاد زمونږ په دین کې څه ډول عبادت دی ؟
۳ــ ددین دساتنې دپاره کومه لاره غوره ده ؟
۴ــ دجهاد کولو امر مونږ ته چا کړی دی ؟
۵ــ مونږ دکافرانو سره څرنګه جهاد وکړو ؟

لاندې جمله پوره کړی !
جهاد پرمونږ (   ) دی .

اودس

کله چې یو مسلمان د لمانځه اراده وکړي نو، لومړی باید له خپل بدن څخه ښکاره ناپاکي لرې کړي [1] او بیا به اودس وکړي، ځکه چې اودس د لمانځه د اداکولو د پاره شرط او فرض دی.

ملته دې ښوونکی، شاګردانو ته د تشویق د پاره د اودس فضایل په ساده ژبه بیان کړي او دوی دې وپوهوي چې د غه کار په دنیا کې د انسان د نظافت، صحت مندی او د خلقو د علاقه مندی سبب ګرځي، او په آخرت کښې د جنت او د الله ﷻ د نعمت مستحق. د بوایت لکه:
(اِنَّ اللهَ یُحِبُّ التَّوَّابِیْنَ وَیُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِیْنَ)، او دیو ترغیبي حدیث مفهوم ورته ووایي. لکه: (قَالَ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ: اِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ، فَمَضْمَضَ خَرَجَتِ الْخَطَایَا مِنْ فِیْهِ، فَاِذَا اسْتَنْثَرَ خَرَجَتِ الْخَطَایَا مِنْ اَنْفِهِ، فَاِذَا غَسَلَ وَجْهَهٗ خَرَجَتِ الْخَطَایَا مِنْ وَجْهِهٖ، حَتّٰى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ اَشْفَارِ عَیْنَیْهِ، فَاِذَا غَسَلَ یَدَیْهِ خَرَجَتِ الْخَطَایَا مِنْ یَدَیْهِ حَتّٰى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ اَظَافِرِ یَدَیْهِ، فَاِذَا مَسَحَ بِرَأْسِهٖ خَرَجَتِ الْخَطَایَا مِنْ رَأْسِهٖ حَتّٰى تَخْرُجَ مِنْ اُذُنَیْهِ - فَاِذَا غَسَلَ رِجْلَیْهِ خَرَجَتِ الْخُطَایَا مِنْ رِجْلَیْهِ حَتّٰى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ اَظَافِرِ رِجْلَیْهِ ثُمَّ کَانَ مَشْیُهٗ اِلَى الْمَسْجِدِ وَصَلَاتُهٗ نَافِلَةً. (رواه مالك، وَالنَّسَائِي، وَابْنِ مَاجه، والحاکم)

(1) استنجا کول، د ظاهري نجاست په لرې کولو کښې شامل دی.

محترم استاد به شاګردانو ته د استنجا کولو حکم او ترتیب په نظري توګه وښيي.

د اوداسه ترتیب

۱ــ لومړی به د اوداسه د پاره نیت وکړي .
«اودس کوم چې پاك شم او لمونځ راته روا شي»
او بیا به په لاندې ترتیب سره اودس وکړي !

۲ــ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ به ووایي .

۳ــ دواړه لاسونه به تر مړوندو پورې درې ځلې پرېمنځي .

۴ــ مسواك (۱) یا د شهادت ګوته به په خوله کې ووهي، او په بنې لاس به درې کرته خولې ته اوبه واچوي، او غرغره به وکړي .

---

(۱) محترم بنوونکی صاحب دې شاګردانو ته د مسواك وهلو، ثواب او ګټې بیان کړي او ورته دې پوهوي چې که مسواك نه وي، نو د شهادت ګوته دې په خوله کښې ووهي ، او هم دې د شهادت ګوته چې مسواکی ګوته ورته هم ویلی شي وروپېژني .

۵ ـ په بني لاس به دري کرته په پوزه کښي اوبه واچوي او په چپ لاس به پوزه سون کړي او پاکه به يې پرېمنځئ .

۶ ـ درې ځله به ټول مخ په دوارو لاسونو پرېمنځئ .

«مخ د تندي د ويښتانو د شنه کېدو له ځايه څخه تر زنې لاندې ، او د يو غوږ د نرمۍ څخه د بل غوږ د نرمۍ پورې دی .»

۷ ـ که ږيره ګڼه وي نو خلال به يې کړي ، او که نګرۍ وي ، نو کوښښ به وکړي چې د ويښتانو بېخونه او به ورسېږي .

۸ ـ بيا به دواړه لاسونه ، لومړي ښي لاس او بيا به کين لاس د څنګلو سره پرېمنځئ .

۹ ـ د لاسونو ګوتې به خلال کړي . که چېرې

کوته. ښنګري اوګري يې په لاس وي، له خپلو ځايو څخه بې يې ښکته، پورته وخوځوي، ترڅو ترې لاندې ځايونه لانده شي.

۱۰ - بيا به دواړه لاسونه لانده کړي او ټول سر به له اوله تر آخره پورې مسح کړي.

۱۱ - بيا به په غټو او مسواکي ګوتو د غوږونو ظاهري او دننه برخه مسح[1] کړي.

۱۲ - بيا به لاسونه لانده کړي او د هر لاس د درې ګوتو پرشا به غاړه مسح کړي.

۱۳ - بيا به دواړه پښې، لومړۍ ښي او بيا به کيڼه پښه د ښنګرو (بجلکو) سره درې، درې کرته پرېمنځي. او د پښو ګوتې به خلال کړي.

نوټ: ښوونکی صاحب د زده کوونکو په وړاندې اودس وکړي.

۱ - شاګردانو ته به د سر د مسحې طريقه عملاً وروښيي.

۲ - (ښوونکی صاحب به زده کوونکي ځای په ځای دا اودسه په عملي طريقه باندې وپوهوي.) ۳ - ښوونکی صاحب به هر زده کوونکي باندې په جلاجلا توګه اودس وکړي، ترڅو زده کوونکي دا ودس کولو د عملي طريقې سره په ښه توګه آشنا شي، او شاګردان به وپوهوي چې په اودس کښې، د آيت شريف د لارښوونې سره سم، په ترتيب سره د مخ، لاسونو پرېمنځل د سر مسح او پښې پرېوول، او هم ښي اندام لومړی کول، او په يو اندام پسې د وچېدلو مخه د بل اندام متصل (جوخت) پرېمنځل سنت دي.

پوښتنې

۱ ـ د اوداسه د پیل نه لومړی باید څه وشي ؟
۲ ـ د اوداسه نیت څرنګه دی ؟
۳ ـ د مخ پرېمنځلو حد و سره وښایاست .
۴ ـ که د چا په لاس کوته بنګړی یا ګړۍ وي ،
نو د اوداسه په وخت کښې باید څه وکړي
۵ ـ په اوداسه کې د غړو د پرېمنځلو ترتیب وښایاست .
۶ ـ په اوداسه کښې کوم غړي مسح کېږي ؟
۷ ـ هغه اندامونه چې په اوداسه کښې پرېمنځل کېږي وښایاست .
۸ ـ کوم ځایونه په اوداسه کښې خلال کېږي ؟

د (۱٦) مخ د پاورقۍ پر له پسې :
او همدا رنګه د اوداسه په پای کښې د لاندې دعاء ویل مستحب دي ، او ډېر ثواب لري !

> اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَاشَرِيْكَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ
> اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنَ التَّوَّابِيْنَ وَاجْعَلْنِيْ مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ .

لمونځ (۱)

لمونځ د اسلام دوهمه بنا، غوره عبادت او د مسلمان او کافر بېلتون لويه نښه ده .

په شپه او ورځ کښې پنځه وخته لمونځ فرض دی .

د لمانځه د اداء کولو طريقه

وروسته له هغې چې اودس بشپړ شي، مخ په قبله به درېږي او په زړه به خدای جَلَّ جَلَالُهُ ته متوجه کېږي، او د لمانځه نيت (۲) به کوي، او په لاندې ترتيب به لمونځ پيل کوي !

۱ ـ دواړه لاسونه به غوږونو ته پورته کوي چې د لاسونو غټې ګوتې يې د غوږونو تر نرميو ورسيږي (۳)، تکبير تحريمه «اَللّٰهُ اَکْبَرُ» به ووايي .

---

(۱) استاد دې د شاګردانو د تشويق دپاره د غه لاندې آيا تونه او حديث په ساده ژبه بيان کړي ! (۲)

[الف] اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ [ب] قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ صَلٰوتِهِمْ خَاشِعُوْنَ]

(۳) تکبير اولی يا تحريمه دی زده کوونکو ته وپوهوی او د هغه فضيلت بيان کړی .

۲ ـ لاسونه به را بنکته کوي او د نامه لاندې به ښي لاس د کيڼ لاس د پاسه په داسې ډول چې د ښي لاس اوږ دې گوتې د کيڼ لاس د هډوکي پر تخته راشي. خچه او غټه گوته ترې حلقه شي، ږدي (۱) او ثنا په ويلو به پيل کوي.

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ
وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالٰى جَدُّكَ
وَلَا اِلٰهَ غَيْرُكَ ط

وروسته به: اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط
وايي.

---

(۱) کله لمونځ کوونکې ښځينه وي نو لاسونه به په داسې حال کې چې ښي لاس په کيڼ لاس د پاسه وي، په سينه ږدي.

د (۱۸) مخ پر له پسې پاورقي!

[ج] عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. اَنَّهُ ذَكَرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا فَقَالَ: مَنْ حَافَظَ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُوْرًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ، وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نُوْرًا وَلَا بُرْهَانًا وَلَا نَجَاةً وَكَانَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَعَ قَارُوْنَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَاُبَيِّ ابْنِ خَلَفٍ. رواه احمد والطبراني

۲ ـ محترم ښوونکی صاحب دې د هر وخت د لمانځه ښيښت شاگردانو ته ورو ښيي.

۳ ـ کله لمونځ کوونکې ښځينه وي نو په تکبير تحريمه کښې لاسونه داوږو ترسره اوچتوي.

بیا به د فاتحې د سورة په لوستلو شروع کوي .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ۙ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۙ مٰلِكِ یَوْمِ الدِّیْنِ ؕ
اِیَّاكَ نَعْبُدُ وَاِیَّاكَ نَسْتَعِیْنُ ؕ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیْمَ ۙ صِرَاطَ
الَّذِیْنَ اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ ۙ غَیْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضَّآلِّیْنَ ۠

او په پای کښې به «آمین» ووایي[2]، له دې وروسته به
د قرآن کریم کم ترکم درې لنډ یا یو اوږد آیت او یا
یوه سورة لولي . مثلاً د اخلاص سورة :

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۚ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۚ لَمْ یَلِدْ ۙ وَلَمْ یُوْلَدْ ۙ وَلَمْ یَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ۠

یا د فلق سورة : قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۙ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۙ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ
اِذَا وَقَبَ ۙ وَمِنْ شَرِّ النَّفّٰثٰتِ فِی الْعُقَدِ ۙ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ
اِذَا حَسَدَ ۠

۲- د آمین معنیٰ دا ده چې : خدایه زموږ دُعاء قبوله کړې .
۳- د فرض د لمانځه په دریم او څلورم رکعت کښې د فاتحې څخه وروسته د کوم بل سورة یا آیت لوستل نشته.

۳ ـ د سورة له لوستلو څخه وروسته به د «اَللّٰهُ اَکْبَرُ» په ویلو رکوع ته ځي او په دواړو لاسو به د زنګنو سترګې کلکې نیسي سر او ملا به یو برابر کوي، کم ترکمه درې ځلې تسبیح «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِیْمِ» به وایي.

۴ ـ بیا به د رکوع نه د «سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهٗ ط» په ویلو سر را پورته کوي او قومې ته به ځي، سم به درېږي او «رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ» به وایي.

۵ ـ بیا به د «اَللّٰهُ اَکْبَرُ» په ویلو سره سجدې ته ځي، اول به دواړه زنګنونه، بیا به لاسونه او بیا به د دواړو لاسونو تر منځ پوزه او وچولی په مځکه ږدي. ګېډه به له ورنونو او څنګلې به له اړخونو څخه بېرته نیسي[1] او د پښو پنجې به په مځکه داسې ودروي چې د ګوتو سرونه قبلې ته مخامخ شي او کم ترکمه درې ځلې به «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْاَعْلٰی» وایي.

۶ ـ بیا به له سجدې نه، لومړی وچولی د تندی، بیا پوزه او بیا لاسونه او چنګونه ...

(۱) که چېرته لمونځ کوونکی ښځینه وي نو ګېډه به له ورنونو سره او څنګلې به له اړخونو سره پیوست ونیسي.

او د «اَللهُ اَکبَر» په ویلو به سر راپورته کوي، او جلسې ته به راځي، په چپه پښه به کښېني او ښې پښه به دروي[۲] او لږ شېبه به په جلسه[۱] کې ارام کوي.

۷ ـ بیا به دوهمې سجدې ته د «اَللهُ اَکبَر» په ویلو سره ځي، او د اولې سجدې په شان به د سجدې تسبیح وایي.

۸ ـ وروسته به د «اَللهُ اَکبَر» په ویلو سره له سجدې نه سر راپورته کوي او د دوهم رکعت د پاره به سم دریږي.

دوهم رکعت:

۹ ـ دوهم رکعت به په «بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط» او «اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ» شروع او د لومړي رکعت په شان به یې اداکوي.

---

(۲) ښځینه لمونځ کوونکې به دواړه پښې، ښي خوا ته وباسي او پر چپه خوا به جوخته کښیني.

(۱) د غه له اولی سجدی څخه وروسته ناستی ته جلسه وائی.

۱۰ ـ کله چې یې د دوهمې رکعت د دوهمې سجدې څخه د «اَللّٰهُ اَکْبَرُ» په ویلو سر راپورته کړ، د جلسې په شان به ښي پښه دروي او په چپه پښه به په «قعده کښېني»[۱]، او تشهد به لولي.

تشهد

اَلتَّحِیَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوٰتُ وَالطَّیِّبٰتُ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَکَاتُهٗ اَلسَّلَامُ عَلَیْنَا وَعَلٰی عِبَادِ اللّٰهِ الصّٰلِحِیْنَ اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ؛

۱۱ ـ که چېرې لمونځ دوه رکعتي وي لکه د سهار لمونځ نو د تشهد نه وروسته به درود لولي.

درود

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ مُحَمَّدٍ کَمَا صَلَّیْتَ عَلٰی اِبْرٰهِیْمَ وَعَلٰی اٰلِ اِبْرٰهِیْمَ اِنَّكَ حَمِیْدٌ مَّجِیْدٌ

---

(۱) که لمونځ کوونکې ښځینه وي نو دواړه پښې به ښي خوا ته وباسي او په کیڼې خوا به کښېني داسې کښېنا ستلو ته «تورّك» ویل کېږي.

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ

اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ؕ

او وروسته به دعاء لولي .

دعــاء

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ ط

۱۲ ــ بیا به له دعاء څخه وروسته د «اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ» په ویلو سره لومړی ښي خواته او بیا کیڼې خواته مخ اړوي .

او «اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ» به تکراروي. او که چیرې لمونځ له دوه رکعتونه زیات وي، نو د تشهد نه وروسته به د «اَللّٰهُ اَكْبَرُ» په ویلو سره قیام ته پاڅېږي ، او پاتې رکعتونه به د دوهم رکعت په شان اداء کوي (۱)، او بیا به وروستی قعدې ته ځي .

تشــهد، درود او دعاء به لولي او د سلام په ګرځولو به لمونځ پای ته رسوي .

---

(۱) محترم استاد به شاګردان وپوهوي چې په غیر فرضي لمونځ کې پاتې رکعتونه د دوهم رکعت په شان اداء کېږي، او په فرضي لمونځ کې پاتې رکعتونه تش دي یعنې یوازې «فاتحه» به ولولي او بل سورة به ورسره نه لولي. پاتې په ۲۶

پوښتنې

۱ ـ لمونځ د اسلام څو ومـه بناء ده ؟

۲ ـ د مسلمان او کافر، فرق په څه شي کېږي؟

۳ ـ په تکبیر تحریمه کښې نارینه لاسونه کوم ځای ته اوچتوي ؟

۴ ـ په تکبیر تحریمه کې ښځه، تر کوم ځایـه لاسونه پورته کوي ؟

۵ ـ نارینه به د تکبیر تحریمه نه وروسته، لاسونه په کوم ځای او څرنګه ږدي ؟

۶ ـ ښځه له تکبیر تحریمه نه وروسته، لاسونه په کوم ځای او څرنګه ږدي ؟

۷ - ثناء په کوم وخت کښې ویل کیږي ؟

۸ - قومه څه ته وایي ؟

۹ - جلسه څه ته وایي ؟

۱۰ - په دوهم رکعت د فاتحې د سورة نه مخکې څه ویل کیږي ؟

د ۲٤ مخ د پاورقې پر له پسې

محترم ښوونکی دې زده کوونکي وپوهوي چې د فرضي لمانځه نه وروسته دې دا دعاء ولوستل شي :

> اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ يَاذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ط (رواه مسلم)

او هم به زده کوونکي پوه کړي چې د دعاء په وخت کې د واړه لاسونه داوږو په برابري دلېږي په شکل اوچت نیول او له دعاء نه وروسته په مخ راښکل مسنونه طریقه ده .

د لمانځه وختونه

پر هر مسلمان په شپه او ورځ کښې پنځه وخته لمونځ فرض عين دی چه په لاندی ډول بيانيږی:

(۱) سهار

(۲) ماسپښين

(۳) مازديګر

(۴) ماښام

(۵) ماخستن

۱ـ د سبا دلمانځه وخت

دصبح صادق «سپیده[۱] داغ» دختلو سره سم شروع کیږي او د لمر ترختلو پورې دوام لري.

[۱] بنوونکی صاحب دې دصُبح صادق او صُبح کاذب په باره کښې شاګردانو ته معلومات ورکړي.

۲ـ د ماسپښين د لمانځه وخت

د لمر له زوال[۱] نه وروسته «داصلي سيورې[۲] نه پرته» د هر شي د سيورې تر دوه چنده «دوه برابره» کېدو پورې دوام لري.

---

(۱) کله چې لمر د آسمان له نيمايي نه د غرب (لمرپرېواته) خواته ورواړي دغه وخت ته زوال ويل کيږي.

(۲) کله چې لمر د آسمان په نيمايي کې وي. په دې وخت کې هر شي لږ شان سيورې لري چې همدغه لږ سيورې ته اصلي سيورې وائي.

۳- د ماز دیګر د لمانځه وخت

د هر شي د اصلي سیوري نه پرته د سیوري له دوه چنده (دوه برابره) کېدو څخه شروع او د لمر تر پرېوتلو پورې دوام لري.

۴- د ماښام د لمانځه وخت

د لمر پریوتلو څخه شروع او د شفق[1] ترورکېدو پورې دوام کوي.

---

(۱) شفق هغه سپین والی دی چه د لمر پریوتلو نه وروسته د آسمان په څنډه وکښې د غرب (لمر پریواته) وخواته ښکاري.

۵- د ماخستن د لمانځه وخت

د شفق له ورکېدو څخه شروع او د سبا ختلو پورې دوام کوي.

پوښتنې

۱ - په هر مسلمان باندې په شپه او ورځ کښې څو وخته لمونځ فرض دی ؟

۲ - دَ سهار د لمانځه وخت وښایاست .

۳ - د ماسپښين د لمانځه اول او اخري وخت وښایاست .

۴ - د مازديګر د لمانځه اخري وخت کوم دی ؟

۵ - د ماښام د لمانځه وخت کله شروع او کله پای ته رسيږي ؟

٦ - د ماخستن د لمانځه لومړی وخت وښایاست .

د لمانځهٔ د رکعتونو شمېر

۱ ـ د سهار لمونځ څلور رکعته دی .
دوه لومړي رکعتونه سنت ، او دوه وروستي رکعتونه فرض دي .

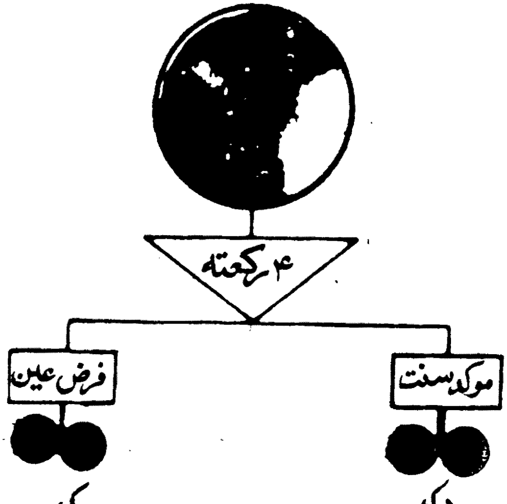

۲ ـ د ماسپښین لمونځ لس رکعته دی .
لومړی څلور رکعته سنت ، بیا څلور رکعته فرض
او وروسته دوه رکعته سنت دی .

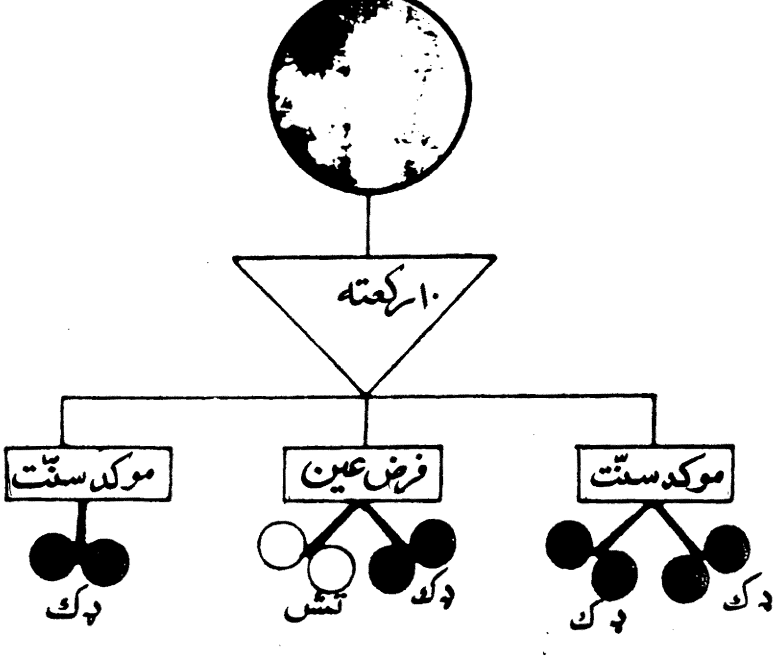

۲ - د ماز دیگر لمونځ څلور رکعته دی .
ټول (څلور واړه) فرض دي .

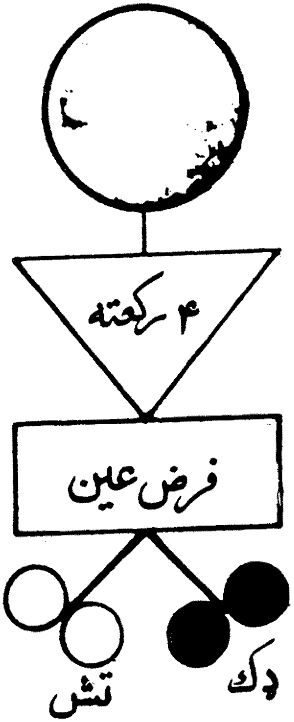

۴ ـ د ماښام لمونځ پنځه رکعته دی ؛
لومړی دری رکعته فرض ، او وروسته دوه
رکعته سنت دي .

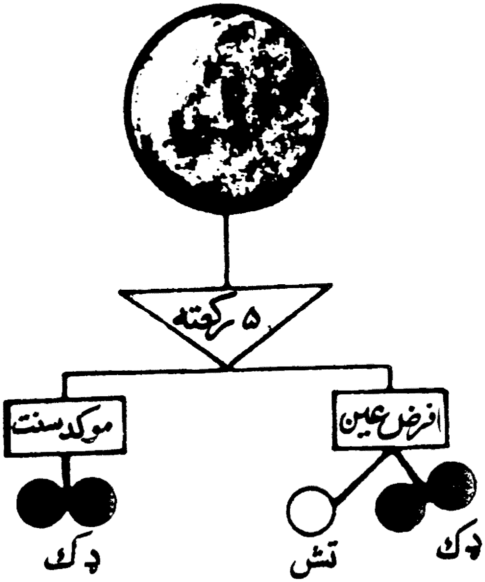

د ماخستن لمونځ نهه رکعته دی :
لومړي څلور رکعته فرض ، بیا دوه رکعته سنت
او وروسته درې رکعته وتر واجب دي .

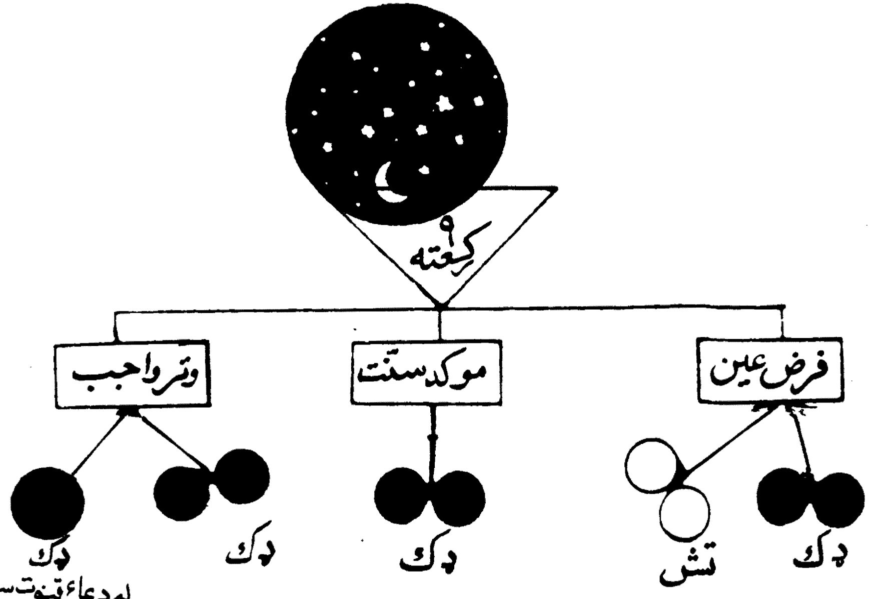

۱- محترم ښوونکی دې زده کوونکو ته د وتر واجبو ترتیب او د دعاءِ قنوت د لوستلو ځای عملاً ور وښیي .
۲- په چارتونو کښې به ورته دلمانځه د وختونو او رکعتونو په باره کښې مفصل معلومات ورکړي ، او زده کوونکي به ښه ولوستي .

پوښتنې

۱ - د سهار لمونځ څو رکعته فرض او څو رکعته سنت دی ؟

۲ - د ماسپښین لمونځ څو رکعته فرض او څو رکعته سنت دی ؟

۳ - د ماز دیګر لمونځ څو رکعته دی ؟

۴ - د ماښام د لمانځه د رکعتونو شمیر په جلا جلا ډول ووایاست.

۵ - د ماخستن د لمانځه د فرضو او سنتو د رکعتونو شمیر وښایاست.

۶ - وتر واجب څو رکعته دي او دعاء قنوت په کومه برخه کښې لوستل کیږي ؟

محترم ښوونکی به زده کوونکو ته د یو یو لمانځه د چارت ترسیم کولو وظیفه ورکړي.

د جماعت لمونځ

د جماعت لمونځ موکّد (۱) سنت دي .
او په جماعت سره لمونځ کول په یوازې لمونځ کــولو باندې زموږ د پیغمبر (ص) د وینا له مخې او وویشت درجې فضیلت لري .
د جماعت لمونځ د مسلمانانو تر منځ مینه، محبت او اتفاق زیاتوي .
د جماعت د لمانځه په کولو سره مسلمانان یو د بل له حاله خبرېږي ، او یو د بل سره مرسته کوي .
نو موږ ته لازمه ده چې تر وسه وسه کوښښ وکړو چې د جماعت لمانځه ته ځان ورسوو .

---

(۱) محترم استاد دې شاګردانو ته سنّت شرح کړي ، او د مؤکد سنّت په معنیٰ دې هم وپوهوي .

د جماعت د لمانځۀ د اداء کولو ترتیب

کله چې د لمانځۀ وخت داخل شو،
اذان کیږي، څو مسلمانان خبر شي او د
جماعت د لمانځۀ د اداء کولو د پاره مسجد ته راشي،
کله چې خلك مسجد ته راغلل، اقامت ویل
کیږي .
پدې وخت کښې دې لمونځ کوونکي په برابرو
صفونو کښې اوږه په اوږه ودریږي .
واړه هلکان به د لویانو په صف کښې نۀ دریږي، په
آخر کښې به دریږي .
امام به په زوره «اَللّٰهُ اَكْبَرُ» وائي او مقتدیان به
يې ورو وائي . او بیا به امام او مقتدیان دواړه
«سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ» تر آخره پورې د ځان سره ورو وائي .

وروسته به امام قرائت وايي او مقتدي به چپ وي . که امام قرائت په جهر ويلو نو مقتديان به ورته بنه غوږ نيسي او کله چې امام (وَلَا الضَّآلِّيْن) ووايه ، نو امام او مقتديان به ورو (اٰمِيْن) ووايي .

له قرائت څخه وروسته امام په زوره (اَللّٰهُ اَكْبَرُ) وايي او رکوع ته ښکته کيږي ، مقتدي به هم په ورو (اَللّٰهُ اَكْبَرُ) وايي او رکوع ته به ځي .

او په رکوع کښې به امام او مقتديان درې ځله (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيْم) ووايي .

کله چې امام له رکوع څخه راپورته کيږي ، په جهر سره (سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهٗ) وايي . وروسته به مقتديان د (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) په ورو ويلو سره له

---

۱ ـ محترم ښوونکی دې شاګردانو ته د آذان او اقامت په باره کښې معلومات ورکړي .

۲ ـ محترم ښوونکی دې د جماعت د لمانځه نيت او د جهر او خفيه لمانځه اوقات زده کوونکو ته وښيي .

رکوع نه پورته کېږي .
کله چې امام په زوره «اَللهُ اَکبَرُ» ووايه او سجدې ته ولاړ، مقتدي به هم د «اَللهُ اَکبَرُ» په ورو ويلو په امام پسې سجدې ته ځي او په سجدې کښې به درې ځلې «سُبحَانَ رَبِّيَ الأَعلٰى» وايي، او په همدې ډول د امام په متابعت دوه سجدې به پوره کوي .
دوهم رکعت به هم د لومړي رکعت په شان د امام سره اداء کوي . او په اول قعده کښې دې «اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ» تر «عَبدُهٗ وَرَسُولُهٗ» پورې وايي .
که لمونځ دوه رکعتي وي نو درود شريف او دُعا دې هم ولولي ، او د امام په متابعت دې سلام وګرځوي او که لمونځ څلور رکعتي يا درې رکعتي وي نو د «عَبدُهٗ وَرَسُولُهٗ» له ويلو وروسته دې د امام په متابعت

پاڅي او پاتي رکعتونه دي اداء او په اخره قعده کښي دي د تشهد، درود او دعا، له ويلو نه وروسته د امام په پيروي ښي او کين خواته سلام وګرزوي. امام سلام په لوړ آواز او مقتديان يې په ورو وايي.

پوښتني

۱- لمونځ کول په جماعت سره فضيلت لري او که په يوازي؟

۲- د جماعت لمونځ څه کته لري؟

۳- کله چې اقامت ويل شروع شي نو لمونځ کوونکی دي څه وکړي؟

٤- کله چې امام قرائت په جهر لولي، مقتديان څه کوي؟

۵- (امين)، څه وخت او څه رنګ ويل کېږي؟

٦- درود او دعا په کومه قعده کښي لوستل کېږي؟

د ګاونډي حقوق

هر هغه څوك چې زموږ په خواكښې اوسيږي هغه زموږ ګاونډي دی .
زموږ د پاك دين له مخې ګاونډي ډېر حقونه لري .
زموږ پيغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د ګاونډيانوسره ډېر زيات احسان كاوه اومسلمانانو ته به يې نصيحت كاوه چې د خپلو ګاونډيانوسره نيكي كوئ اوضرر ورته مه رسوئ .

زموږ پيغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ګاونډي په حق كښې موږ ته داسې ښودنه كړېده چې : په طعام كښې د ګاونډي برخه مه هېروئ ، ان تردې چې فرمايلي دي : په اينګولي (كټغ) كښې د ګاونډي له پاره يو څه اوبه زياتې واچوئ.

د مشرانو حقوق

څرنګه چې مشران په کشرانو باندې شفقت او مهرباني کوي نو کشرانو ته هم په کار دي چې د مشرانو زیات عزت او احترام وساتي ، ځکه چې زموږ پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : چا چې زموږ پر کشرانو مهرباني ونه کړه او زموږ د مشرانو قدر یې ونه کړ نو هغه زموږ له ډلې څخه نه دی .

کله چې مشران خبرې کوي ، کشران به په ډېر ادب کښېني او خبرو ته به یې غوږ نیسي .

او که کشران د مشرانو په مخ کښې خبرې کول وغواړي نو په کار ده چې اجازه ترې واخلي او په ډېر ادب سره وغږېږي ، او په نېکو او روا کارونو کې به یې امر په ښه ډول

سرته رسوي .

پوښتنې

۱- ګاونډي چا ته ویل کېږي ؟

۲- زموږ پیغمبر صلی الله علیه وسلم مسلمانانو ته د ګاونډیانو په هکله څه نصیحت کاوه ؟

۳- کشرانو، د مشرانو سره، او مشرانو لره د کشرانو سره څه ګول په کار دي ؟

۴- زموږ پیغمبر صلی الله علیه وسلم کشرانو ته د مشرانو په هکله څه ښوونه کړېده ؟

د مسجد آداب

مسجد د مسلمانانو د عبادت ځای دی .

د مسجد احترام او پاك ساتل د هر مسلمان دیني وظیفه ده .

کله چې مسجد ته ننوزو ، ښۍ پښه به لومړی کوو او دا دعاء به وایو :

(بِسْمِ اللهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لِیْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ)

په مسجد کښې لمونځ ، تلاوت ، د خدای جَلَّ جَلَالُهُ ذکر او اسلامي سبقونه لوستل عبادت دی .

او نوري عبث او بې فایدې خبرې یا کارونه په کښې روا نه دي .

مسجد ته به نجس یا بدبویه شیان د ځان

سره نه ورو .

کله چې مسجد ته د ورتللو نیت ولرو نو د اومې هوکې ملې ، اوم پیاز او یا بد بویه شي له خوړلو څخه به ځان ساتو .

په مسجد کښې لاړې تو کول ، پوزه سوڼول ، د کاغذونو او د نورو شیانو غورځول ، لوڼې کول او چغې وهل ښه کار نه دی .

کله چې له مسجد څخه وځو ، چپه پښه به لومړی کوو او دا دعاء به وایو :

بِسۡمِ اللهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ اَللّٰهُمَّ اِنِّيۡ اَسۡئَلُكَ مِنۡ فَضۡلِكَ

پوښتنې

۱ ـ مسجد کوم ځای ته ویلی شي ؟

۲ ـ مسجد ته د لمونځ په وخت کښې کوم شی په لوړ ږغ کوو ؟

۳ ـ مسجد ته د ننوتلو په وخت کښې کومه دُعاء ویل کېږي ؟

۴ ـ په مسجد کښې کوم کارونه کول عبادت دی ؟

۵ ـ کوم کارونه کول په مسجد کښې ښه نه دي ؟

۶ ـ د مسجد څخه چې وځو، کومه پښه به لومړی باسو ؟

۷ ـ د مسجد څخه د وتلو دُعاء کومه ده؟

تمّت بالخیر

وصلّی اللہ تعالیٰ علیٰ خیر خلقہٖ محمّدٍ و
علیٰ آلہٖ واصحابہٖ اجمعین
برحمتک یا ارحم الرّاحمین

ARIC
B
6.421
AIUA
1122 v.3

دچاپ کال سنبله ۱۳۶۸ دچاپ شمیر (۱۰۰۰۰)

د تعلیمي مرکز د نصاب مدیریت